

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија” бр. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11) и „Службен весник на Република Северна Македонија“ 96/19 и 110/19), како и врз основа на член 22 и член 25 од Законот за средно образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 44/1995, 24/1996, 34/1996, 35/1997, 82/1999, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 67/2004, 55/2005, 113/2005, 35/2006, 30/2007, 49/2007, 81/2008, 92/2008, 33/2010, 116/2010, 156/2010, 18/2011, 42/2011, 51/2011, 6/2012, 100/2012, 24/2013, 41/2014, 116/2014, 135/2014, 10/2015, 98/2015, 145/2015, 30/2016, 127/2016, 67/2017 и 64/18) министерот за образование и наука донесе скратена наставна програма по наставниот предмет **Албански јазик и литература за IV (четврта) година на четиригодишното средно стручно образование** за учебната 2020/21 година.

PROGRAM I SHKURTUAR
MËSIMOR

MINISTRIA E ARSIMIT DHE SHKENCËS

GJUHË SHQIPE DHE LETËRSI
Viti IV

Shkup 2020/2021

Arsimimi i mesëm profesional

1. Hyrje

Programi i shkurtuar mësimor nga lënda mësimore Gjuhë shqipe dhe letërsi bazohet në rezultatet e pritura të parapara me programin mësimor për lëndën mësimore **Gjuhë shqipe dhe letërsi për vitin e katërt të arsimimit të mesëm prfofesional** që rregullisht realizohet në akordim me Planin mësimor. Me programin e shkurtuar përcaktohen tema dhe njësi mësimore të caktuara që duhet të realizohen për **145** ditë misimore me ç'rast merret parasysh fondi javor i parashikuar i orëve i përcaktuar në programin e rregullt, gjegjësisht për këtë lëndë mësimore në akordim me **3** orët në javë të parashikuara në programin e shkurtuar mësimor duhet të parashikohen **87** orë të ndara barazisht në fushën programore Gjuhë dhe fushën programore Letërsi.

Msimdhënësi gjatë planifikimit dhe realizimit të njësive mësimore nga programi i shkurtuar udhëhiqet prej rezultateve të arritura, nocioneve të përcaktuara, metodat dhe aktivitetet të verifikuara në programin e rregullt mësimor.

2. Pasqyrimi i temave dhe njësive mësimore

Nr.re -ndor	Fusha programore Gjuhë Njësitë mësimore	Numri i orëve të propozuara për realizim
1.	Histora e gjuhës së shkruar-Fillet e gjuhës letrare shqipe...	3
2.	FONETIKË- Thellimi i njohurive paraprake nga lëmi i fonetikës	3
3.	MORFOLOGJI- Thellimi i njohurive paraprake mbi pjesët e ndryshueshme të ligjeratës	5
4.	Folja-mënyrat e foljës- koha e thjeshtë dhe e përbërë e foljes- zgjedhimi vepror dhe jovepror mënyra dëftore	5
5.	SINTAKSË Thellimi i njohurive paraprake mbi llojet e fjalive sipas kumtimit	3
6	Rendi i bashkimit të fhjalëve në fjali- Fjalitë e nënrenditura (njohuri të përgjithshme)	5
7	Shenjat e pikësimit	1
8	Komunikim - Komunikimi praktik dhe profesional	2
9	Tre hartime me shkrim	6
10	Përsëritje	10
	Numri i tërësishëm i orëve të realizuara nga fusha programore Gjuhë	43

Nr.ren- dor	Fusha programore Letërsi Njësitë mësimore	Numri i orëve të propozuara për realizim
1	Letërsia moderne botërore- Franc Kafka- “Procesi”	3
2	Albert Kamy-“I huaji ”	3
3	Ernest Heminguej-“Plaku dhe deti”	2
4	Letërsia shqipe pas Luftës së Dytë Botërore- Petro Marko-“Hasta la vista”	3
5	Jakov Xoxa- “Lumi i vdekur”	3
6	Dritoro Agolli-“Shkëlqimi dhe rënia e shokut Zylo”...	3
7	Ismail Kadare-“Gjenerali i ushtrisë së vdekur”...	3
8	Anton Pashku- romani “Oh”	1
9	Murat Isaku-“Plagët”.	1
10	Abdylazis Islami-“Fatiana”...	1
11	Azem Shkreli-“Sytë e Evës”	1
12	Nazmi Rrahmani-“Malësorja”;	2
13	Ali Podrimja-“Lum Lumi”	2
14	Lektyrë – Të përpunohen kat;r lektyra në përzgjedhjen e mësimdhënist së bashku me nxënësit	4
16	Përsëritje	12
	Numri i tërësishëm i orëve të realizuara nga fusha programore Letërsi	44

3. Rekomandime didaktike

Propozim programi i shkurtuar për lëndën mësimore Gjuhë shqipe dhe letërsi për arsimin e mesëm profesional, për vittin e katër është i akorduar me nevojat për realizimin e mësimin me numër më të vogël të ditëve mësimore në akordim me kushtet dhe i ndarë në dy fusha programore: gjuhë dhe letërsi.

Nëpërmjet **fushës programore Gjuhë**, duhet të praktikohen kryesisht aftësi komunikimi në formën e folur dhe të shkruar, përmes formulimeve të sakta gjuhësore dhe respektimit të rregullave gramatikore të gjuhës standarde (letrare) moderne. Gjatë mësimin të përmbajtjeve fillestare të fushës programore Gjuhë, përdorni tekste me shembuj të funksioneve të ndryshme të gjuhës me prezantime audio-vizuale të funksioneve të shenjave në pikëpamje të ndryshme artistike. Përveç teksteve, regjistrimet e tingujve mund të përdoren me shembuj që ilustrojnë ndryshimet midis të folmeve popullore dhe gjuhës standarde, ushtrime për shndërrimin e tekstit dialektor në standard dhe anasjelltas, fotografi për krahasimin e llojeve të shkronjave, si dhe shembuj të ideogrameve moderne dhe gjuhës së tyre etj. Për realizimin e njësive mësimore nga fonetika morfologjia dhe sintaksa, përveç ushtrimeve gramatikore krijoni edhe ushtrime me shembuj prej teksteve të ndryshme nëpërmjet të cilëve nxënësit mundet t'i zgjerojnë dituritë e arritura dhe paralel me këtë ushtroni edhe përdorimin e drjetë të shenjave të pikësimit në këto ushtrime duke u ndërlidhur me drejtshkrimin.

Përmbajtjet nga fusha programore Letërsi vendoseni sipas rezultateve të prashikuara duke i ndërlidhur standardet për notimin e të arriturave me qëllim që të përfitoni përmbajtje nëpërmjet të cilave nxënësit do t'i aftësoni të lexojnë, kuptojnë dhe inrterpretojnë duke fituar dituri të cilat do t'i praktikojnë në tekstet artistike dhe jo artistike. Në të vrtet, fusha programore letërsi, përmes rezultateve të nxjerra nga të mësuarit, kërkon nga nxënësit t'i gjejnë, t'i njohin dhe t'i klasifikojnë llojet e teksteve, t'i interpretojnë dhe vlerësojnë dhe t'i kërkojnë elementet e tyre njohëse. Poashtu, në tekstet, ata duhet t'i njohin informacionet të cilat do të u ndihmojnë jo vetëm në përkufizimin e faktetve të veçanta për ngjarjet, kohën dhe vendin, por edhe për informacionet dhe cilësitë e personazheve, elementet nga vepra që do t'i udhëzon në epokë ose drejtimit së cilës i përket vepra. E gjithë kjo do jep mundësi për kuptim më të gjërë dhe të përgjithshëm të tekstit të një kohe të caktuar të zhvillimit të mendimit dhe artit. Gjatë mësimin të Letërsisë moderne botërore poashtu edhe në atë shqiptare përdorni materiale vizuale, tekste dokumentare-historike për këto periudha, riprodhime, tekste enciklopedike dhe beletristike për të ilustruar përmbajtjen përkatëse, fotografi, fragmente nga kritika letrare, fragmente nga poezitë dhe dramat etj. Mundeni të nxisni debat për njësi të caktuara si për përfaqësuesit e letërsisë moderne botërore poashtu edhe për përfaqësuesit e letërsisë moderne shqiptare. Pjesa e programit të që ka të bëjë me Komunikimi praktik dhe profesional duhet të jetë sa më e konkretizuar. Prej arsimtarëve pritët për secilën njësi mësimore në fazën e planifikimit dhe shkrimit të përgatitjes për orën e mësimin, t'i definon

rezultatet e të nxënit për orën mësimore që çojnë në realizimin e qëllimeve të përcaktuara nga programi dhe të jenë sa më konkret. Gjatë planifikimit duhet pasur kujdes pasi rezultatet e të nxënit ndryshojnë. Disa prej tyre mund të arrihen më shpejtë dhe më lehtë, por shumica prej tyre kërkojnë më shumë kohë dhe aktivitete të ndryshme.

Strategjitë e të mësuarit:

-Strategjia e të menduarit kritik (përforcimi i të menduarit kritik gjatë të mësuarit e një lënde ose problemi përkatës, sjelljen e përfundimeve pas analizës së provave-citateve, krahasim);

-strategji (shpjeguese) përshkruese (aftësimi i nxënësve për të përcjellë informacionin në mënyrë të shkurtër dhe të qartë, duke krahasuar me atë që ata tanimë e dinë me atë që dëgjojnë, duke kuptuar atë që e mësojnë dhe zbatimin e saj).

Propozim metodat dhe teknikat për realizimin e orëve – shfrytëzoni teknika/mënyra të cilat nuk iu marrin kohë për realizim, por janë efektive dhe me këtë do të keni orë në të cilën do të ketë lëvizje dhe do të keni edhe kohë për sintezë.

Numri i orëve të propozuara në këtë program të shkurtuar sipas përmbajtjeve nuk është i fiksuar. Prandaj, sipas nevojës, momentit dhe kushteve mund të bëni ndryshimin e numrit të orëve por jo edhe ta kaloni totalin e 87 orëve të këtij programi. Madje, nëse vlerësoni se është nevoja mund të bëni edhe ndryshime në përmbajtjet e propozuara të këtij programi.

4. Normativ për kuadrin mësimor

Programin mësimor të shkurtuar e realizon arsimtari në akordim me normativin për kuadër mësimor i dhënë në programin e rregullt mësimor.

Скратената наставна програма по наставниот предмет **Албански јазик и литература** за **IV (четврта)** година на четиригодишното средно стручно образование за учебната 2020/21 година ја утврди

Арх. Бр. 13-9341/3

16.9.2020 година

Министер за образование и наука,

Мила Царовска